
EXPUNERE DE MOTIVE

privind modificarea și completarea art. 128 din Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar

1. Rațiunea acestei modificări legislative

În prezent, Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar nu conține prevederi suficient de precise pentru a preveni conflictele de interese sau situațiile de coexistență a unor calități incompatibile, care pot afecta imparțialitatea deciziilor consiliului de administrație din unitățile de învățământ preuniversitar.

Această lacună normativă permite, de facto, ca membrii consiliului de administrație al unității de învățământ să exercite simultan:

- calitatea de părinte/tutore al unui elev din unitate și funcția de consilier local, primar, reprezentant al primarului;
- calitatea de cadru didactic și mandatul de ales local (reprezentant al Consiliului Local) în aceeași unitate administrativ-teritorială;
- reprezentant al părinților și calitatea de funcționar public sau personal contractual în cadrul aparatului de specialitate al primarului, din unitatea administrativ-teritorială pe raza căruia se află unitatea de învățământ;

Astfel de situații generează confuzii de roluri și interferențe între interesul public și cel personal, creând premise pentru decizii părtinitoare, pentru presiuni politice sau pentru folosirea funcției publice în scop personal ori instituțional propriu.

De exemplu:

- un membru în CA care este cumulativ cadru didactic și reprezentant al consiliului local în aceeași unitate de învățământ, ar putea influența alocarea bugetară pentru propria unitate sau propria funcție;
- un părinte care este consilier local și membru în CA al unei unități de învățământ preuniversitar poate interveni în decizii privind colectivul didactic sau organizarea activităților în care este implicat propriul copil;
- un primar sau reprezentant al acestuia, membru în CA al unei școli unde are copilul înscris, ar putea exercita presiuni asupra conducerii pentru decizii favorabile personale sau politice;
- un funcționar public sau un angajat contractual în cadrul aparatului de specialitate al primarului care are în același timp și calitatea de reprezentant al părinților, în unitatea

de învățământ unde studiază propriul copil, poate influența în sensul obținerii unor avantaje, tocmai din prisma cumulului de calități, în detrimentul situației în care nu ar exista acest cumul.

În lipsa unei reglementări explicite, aceste situații nu pot fi sancționate coerent și uniform, ceea ce creează inegalitate de tratament și vulnerabilizează actul de conducere.

Prin urmare, scopul modificării este:

1. Prevenirea conflictelor de interese prin interzicerea cumulului unor calități care pot altera decizia administrativă.
2. Consolidarea integrității instituționale – prin stabilirea unor reguli clare de conduită și sancțiuni automate („încetare de drept”).
3. Uniformizarea practicilor la nivel național, eliminând interpretările divergente ale inspectoratelor școlare și ale autorităților locale.
4. Creșterea încrederii publice în deciziile luate de consiliile de administrație, prin garanția obiectivității și transparenței.
5. Responsabilizarea actorilor locali (cadre didactice, părinți, reprezentanți ai administrației publice locale) și delimitarea clară a atribuțiilor fiecărei categorii.

2. Oportunitatea reglementării

a. Argument educațional:

Unitățile de învățământ preuniversitar sunt primele instituții publice cu care cetățeanul interacționează în mod direct. Orice suspiciune de favoritism sau lipsă de echitate afectează nu doar prestigiul școlii, ci și încrederea în întreg sistemul educațional.

Reglementarea incompatibilităților are și rol pedagogic: transmite valorile eticii publice, echității și responsabilității.

b. Argument administrativ:

În practică, inspectoratele școlare și autoritățile locale au întâmpinat dificultăți în interpretarea situațiilor de incompatibilitate, neexistând o procedură clară de constatare.

Introducerea alin. (8³) oferă un mecanism procedural complet: apariția, constatarea și încetarea incompatibilității, cu obligația de notificare și sancțiune directă.

c. Argument juridic:

Legea actuală reglementează incompatibilități pentru funcții publice și demnități, dar nu și pentru organele colegiale de conducere din educație. Noua reglementare transpune acest principiu la nivelul microinstituțional al școlii.

d. Argument social:

În mediile mici sau rurale, unde cadrele didactice, părinții și consilierii locali/primar/reprezentant al primarului etc. coincid adesea, riscul de interferență personală este ridicat. Clarificarea incompatibilităților previne deteriorarea relațiilor comunitare și evită conflictele interpersonale, asigurând stabilitate în conducerea școlii.

e. Argument de politică publică:

Strategia Națională Anticorupție 2021–2025 recomandă explicit extinderea regimului de integritate și în sectorul educațional. Introducerea acestor prevederi este o măsură de aliniere a cadrului intern la obiectivele de transparență și etică publică asumate de România.

3. Fundamentare juridică și principială

Propunerea valorifică principiul imparțialității consacrat de art. 16 alin. (3) din Constituția României și de Codul administrativ (OUG nr. 57/2019), potrivit căruia orice persoană care exercită o funcție publică sau o atribuție de interes public trebuie să evite situațiile de conflict de interese sau incompatibilitate.

De asemenea, se fundamentează pe principiul transparenței și al integrității decizionale – esențiale pentru buna guvernare a instituțiilor publice, inclusiv a celor educaționale.

Prin instituirea acestor norme, se urmărește protejarea independenței decizionale a consiliului de administrație și consolidarea încrederii comunității școlare (elevi, părinți, autoritate locală) în echitatea actului de guvernare educațională.

4. Corelarea cu dreptul european și exemple comparative

La nivelul Uniunii Europene, bunele practici privind guvernarea școlară recomandă explicit separarea rolurilor între actorii locali și instituțiile de învățământ, pentru a evita influențele politice sau patrimoniale asupra deciziilor educaționale.

În Franța, Conseil d'école (organul similar CA la nivelul preuniversitar) exclude din componență persoanele care pot fi în conflict direct de interese (de exemplu, părinți care sunt și funcționari ai autorității publice locale).

În Spania, Consejo Escolar stabilește incompatibilitatea între rolul de profesor și cel de reprezentant al autorității locale în aceeași unitate, pentru a menține neutralitatea administrativă.

În Italia, Consiglio di Istituto aplică același principiu: nu pot coexista calitatea de părinte al elevului și cea de funcționar public cu atribuții asupra acelei școli.

Aceste exemple sunt conforme cu principiile europene privind buna guvernare în educație, formulate de Consiliul Europei și UNESCO:

- imparțialitate și integritate;

- separarea clară a rolurilor decizionale;
- prevenirea conflictelor de interese;
- transparență și responsabilitate publică (accountability).

Prin urmare, reglementarea propusă aliniază legislația națională la standardele europene de guvernare școlară și la recomandările din Raportul Eurydice „Equity in School Education in Europe” (2020) și „Inclusive School Leadership” (European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2021).

5. Impactul reglementării

a) Impact bugetar

Implementarea noilor reguli de incompatibilitate nu implică costuri suplimentare pentru bugetul de stat sau cel local, întrucât procedurile administrative (verificare, constatare, comunicare) pot fi efectuate de structurile deja existente – director, secretar CA, inspectoratul școlar.

Pe termen mediu, eliminarea conflictelor de interese poate conduce chiar la optimizarea cheltuielilor publice prin alocarea echitabilă a resurselor financiare și materiale.

b) Impact social

Reglementarea sporește încrederea părinților, cadrelor didactice și a comunității în transparența actului decizional.

Se elimină riscul perceput de favoritism, de influență politică sau de tratament preferențial.

În ansamblu, măsura contribuie la consolidarea echității educaționale și la menținerea unui climat instituțional corect și stabil.

c) Impact instituțional

Consiliile de administrație ale unităților preuniversitare vor funcționa într-un cadru mai clar și mai previzibil, ceea ce asigură profesionalizarea guvernantei și responsabilizarea membrilor.

Inspectoratele școlare vor dispune de instrumente legale explicite pentru a constata și sancționa cazurile de incompatibilitate.

6. Concluzie

În absența acestor norme, pot apărea:

- decizii părtinitoare, luate în interesul unor membri și nu al instituției;
- influențe politice în gestionarea bugetelor și investițiilor educaționale;
- conflicte de interese necontrolate, care pot genera contestații și pierderea încrederii publice;
- distorsionarea climatului educațional prin favorizarea indirectă a unor elevi sau cadre didactice;

- ineficiență în utilizarea fondurilor publice și risc de răspundere administrativă.

Prin modificarea legislativă a art. 128 din Legea nr. 198/2023 se realizează o armonizare a cadrului normativ cu principiile bunei guvernante, se asigură imparțialitatea actului decizional și se întărește credibilitatea instituțiilor educaționale preuniversitare.

Această intervenție legislativă are un impact social pozitiv, nu implică costuri suplimentare pentru bugetul public și contribuie la transparența și integritatea procesului de conducere a unităților de învățământ preuniversitar de stat.

Rigman Ciprian-Doru

Parlamentul României

Lista susținătorilor

Proiect de lege pentru modificarea și completarea art. 128 din Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar.

Nr. crt.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURA	PARTID
1	GHEORGHIU ANDREI		USR
2	ECHERT ADRIAN		USR
3	CRISTIAN BRIAN		USR
4.	MINAREU CĂTĂLIN-EMIL		USR
5.	Paraschivescu Ovidiu		USR
6	Coliban Allen		USR
7.	DARĂU AMBROZIE-IRĂNEU		USR
8	SPATARU SIMONA		USR
9	VĂDUVA DUMITRU-S		USR
10	Ștefanache Gheorghe		USR
11	BOTEZ TRIHAI-CĂTĂLIN		USR

[illegible]